

به نام او که هرچه داریم از آن اوست

کتاب دین و زندگی پایه دهم رشته علوم انسانی

درس ۹: آهنگ سفر (لوازم دستیابی به هدف خلقت)

چکیده:

■ اقدامات شایسته برای گام گذاشتن در مسیر قرب الهی و ثابت قدم ماندن در این راه:

۱- تصمیم و عزم برای حرکت   ۲- عهد بستن با خدا   ۳- مراقبت   ۴- محاسبه و ارزیابی

- تصمیم و عزم برای حرکت: اراده بر انجام کارها و انتخابها
- عهد بستن با خدا: انجام واجبات الهی و خشنودی خدا و اجتناب از محرّمات (دورکنندهها از هدف)
- مراقبت: باقی ماندن بر پیمان خود با خدا و وفای بر عهد، رضایت خدا را در پی دارد.

شکستن پیمان ← شرمندگی در مقابل خدا - عهد بسته شده مانند نوزاد: نیازمند به مراقبت برای آسیب ندیدن با برای استحکام بیشتر

عهدشکنی حدیث امام علی (ع): گذشت ایام، آفاتی در پی دارد و موجب از هم گسیختگی تصمیمها و کارها می شود.

■ محاسبه و ارزیابی: میزان موفقیت و وفاداری به عهد، به دست آید و عوامل موفقیت یا عدم موفقیت، شناخته شود.

■ پیامبر و اهل بیت ایشان، برترین اسوه ها: برای حرکت در مسیر هدف، وجود اسوه و الگوهای که راه را با موفقیت طی کرده و به مقصد رسیده اند، بسیار ضروری است

توضیح درس:

اقدامات شایسته برای گام گذاشتن در مسیر قرب الهی و ثابت قدم ماندن در این راه:

۲: عهد بستن با خدا

۱: تصمیم و عزم برای حرکت

۴: محاسبه و ارزیابی

۳: مراقبت

• تصمیم و عزم برای حرکت:

اراده بر انجام کارها و انتخابها

آثار عزم قوی: سهولت رسیدن به هدف، استواری بر هدف، شکیبایی و تحمل سختیها، انجام کارهای بزرگ نسپردن سرنوشت به دست حوادث، قدم گذاشتن در مسیر هدف با قدرت

آثار عزم ضعیف: تاب نیاوردن در برابر تندباد حوادث، عقب نشینی در مواجهه با مشکلات راه.

آیه: و اصبر علی ما اصابک ان ذلک من عزم الامور: بر آنچه (در این مسیر) به تو می رسد صبر کن که این از عزم و اراده در کارهاست.

حدیث امام کاظم (ع): خدایا: می دانم که بهترین توشه مسافر کوی تو عزم و اراده ای است که با آن خواستار تو شده باشد.

• عهد بستن با خدا:

عهدگزاران با خدا:

راه رستگاری را که قرب الهی است شناخته و خواستار قدمگزاری در آنند.

+ موضوع عهد: انجام واجبات الهی و خشنودی خدا + اجتناب از محرمات (دورکنندهها از هدف)

+ رضایت خدا = گام برداشتن انسان در مسیر سعادت

+ ناخشنودی خدا: ظلم انسان به خود + قدم گذاشتن در مسیر نادرست

پیشنهادهای برای عهد با خدا:

1. انتخاب بهترین زمانها برای عهد: بعد از نماز - شبهای قدر - شب یا روز جمعه
2. تکرار عهد در زمانهای معین مانند: آخر هفته - آخرین ماه یا شب قدر هر سال به فراموشی نسپردن

• مراقبت

باقی ماندن بر پیمان خود با خدا و وفای بر عهد، رضایت خدا را در پی دارد و شکستن پیمان، شرمندگی در مقابل او را به دنبال می آورد؛ عهدی که ابتدا بسته می شود، مانند نوزادی است که باید از او «مراقبت» تا با عهدشکنی، آسیب نبیند.

• محاسبه و ارزیابی

بعد از مراقبت، نوبت محاسبه است تا میزان موفقیت و وفاداری به عهد، به دست آید و عوامل موفقیت یا عدم موفقیت، شناخته شود.

اهداف محاسبه:

- ۱- میزان موفقیت و وفاداری به عهد، به دست آید.
- ۲- عوامل موفقیت یا عدم موفقیت، شناخته شود.

• بهترین زمان محاسبه و ارزیابی:

بهتر است هر شب کارهای روز خود را ارزیابی کنیم و در پایان هفته نیز به حساب آن هفته، رسیدگی کنیم. همچنین، سالی یک بار برنامه سال خود را مرور کنیم؛ یکی از بهترین زمان های محاسبه سالانه، شب های قدر ماه مبارک رمضان است تا بتوانیم براساس آن، تصمیم های بهتری برای آینده بگیریم.

• پیامبر(ص) و اهل بیت ایشان(ع)، برترین اسوه ها:

برای حرکت در مسیر هدف، وجود اسوه و الگوهای که راه را با موفقیت طی کرده و به مقصد رسیده اند، بسیار ضروری است.

زیرا وجود این الگوها:

- اولاً به ما ثابت می کند که این راه موفقیت آمیز است. -ثانیاً می توان از تجربه آنان استفاده نمود و مانند آنان عمل کرد.
- از همه مهم تر اینکه می توان از آنان کمک گرفت و با دنباله روی از آنان سریع تر به هدف رسید.

تقسیم اوقات رسول خدا (ص) در منزل:

رسول خدا (ص) اوقات خود را سه قسمت می کرد:

قسمتی برای عبادت - قسمتی برای اهل خانه - قسمتی برای رسیدگی به کارهای شخصی.

سپس آن قسمتی را که به خود اختصاص داده بود، میان خود و مردم تقسیم می کرد و مردم را به حضور می پذیرفت و به کارهایشان رسیدگی می کرد.

❖ امیرمؤمنان علی(ع): آگاه باشید برای هر پیروی کننده‌ای، امام و پیشوایی است که باید از او تبعیت کند و از علم او کسب نور کند. هشیار باش امام شما از دنیایش به دو لباس کهنه و از خوراکش به دو قرص نان کفایت کرده است اما شما قطعاً توانایی این قناعت را ندارید: ولی با پرهیزکاری و کوشش [در راه خدا] و عفت و درستکاری مرا یاری کنید.

برای رسیدن به هدف بزرگ و برتر (قرب الهی)، لازم است برنامه ریزی کنیم تا قدم در راهی بگذاریم که سرانجامی این گونه زیبا داشته باشد و در راهی قرار نگیریم که خود را گرفتار آتش دوزخ کرده باشیم.

آیات و روایات:

▪ و اصبر علی ما اصابک إِنَّ ذَلِكْ مِنْ عِزِّ الْأُمُورِ بر آنچه در این مسیر به تو می رسد صبر کن که این از عزم و اراده در کارهاست.

پیام: توصیه خداوند به انسانها برای اینکه عزم و اراده قوی داشته باشند و در کارها و بر سختی ها صبر کنند.

- و هر کس که نسبت به عهده‌ی که با خدا بسته وفا کند به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد. سوره فتح آیه ۱۰
- کسانی که پیمان الهی و سوگندهای خود را به بهای ناچیزی میفروشد آنها بهره ای در آخرت نخواهند داشت؛ و خداوند با آنها سخن نمی گوید و به آنان در قیامت نمی نگرد و آنها را از گناه پاک نمی سازد و عذاب دردناکی سوره آل عمران آیه ۷۷
- به پیمانی که با من بسته اید وفا کنید تا من نیز به پیمان شما وفا کنم. سوره بقره، آیه ۴۰

الف) آنان که در زندگی پیمان های خود با خدا را می شکنند به چه عاقبتی دچار می شوند؟

- ۱ - بهره ای در آخرت نخواهند ۲- خداوند با آنها سخن نمی گوید ۳- خداوند آنها را (از گناه) پاک نمی سازد.
- ۴ - عذاب دردناکی برای آنهاست.

ب) عمل به عهد و پیمان های خود با خدا، چه ثمراتی دارد؟

- ۱ - دریافت پاداش عظیم ۲ - و فاداری خداوند به تمام وعده های خود

❖ حدیث امام علی (ع): [زیرکترین انسان کسی که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد.

▪ من حاسب نفسه وقف علی عیوبه ، و أحاط بذنوبه ، و استقال الذنوب ، و أصلح العیوب

پیام: محاسبه نفس - (1) آگاهی بر لغزشها و گناهان (2) احاطه بر گناهان (3) ترک گناهان (4) اصلاح

▪ عیب ها و ایرادات ثمره المحاسبه صلاح النفس ثمره محاسبه (نفس) اصلاح نفس است.

▪ من حاسبه نفسه سعد محاسبه باعث سعادت و رستگاری میشود.

پاسخ سؤالات اندیشه و تحقیق:

۱ - برای ثابت قدم ماندن در مسیر قرب به خداوند چه اقداماتی لازم است؟

(۱) تصمیم و عزم برای حرکت (۲) عهد بستن با خدا (۳) مراقبت (۴) محاسبه و ارزیابی

۲ - مقصود از اینکه رسول خدا برای مسلمانان اسوه است، چیست؟

اسوه قرار دادن ایشان به این معنا نیست که ما عین او باشیم و در همان حد عمل کنیم، بلکه بدین معناست که در حد توان از ایشان پیروی کنیم و خود را به راه و روش ایشان نزدیک تر کنیم.

